

**TALABALARGA MUSTAQIL O'QUV FAOLIYATINI TASHKIL ETISH
MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH**

Teacher of the Department of Normal and Pathological
Sciences, Andijan Branch of Qoqon University
Avchibayeva Hurmatoy Baxtiyorovna

Annotatsiya

Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalarida talabalar mustaqil o'quv faoliyatini tashkil etish mexanizmlarini takomillashtirish masalasi normal fiziologiya fani misolida ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida talabaning mustaqil bilim olish ko'nikmalarini rivojlantirish muhim strategik vazifa hisoblanadi. Tadqiqotda mustaqil o'qishning didaktik asoslari, pedagogik shart-sharoitlari hamda samarali tashkil etish usullari ko'rib chiqildi. Normal fiziologiya fanining murakkab nazariy va amaliy mazmuni talabalardan yuqori darajadagi mustaqil o'rganish kompetensiyasini talab etishi asoslab berildi.

Kalit so'zlar: mustaqil ta'lim, normal fiziologiya, kompetensiya, interaktiv metodlar, oliy ta'lim, pedagogik texnologiyalar, o'quv faoliyati.

**IMPROVEMENT OF MECHANISMS FOR ORGANIZING INDEPENDENT
LEARNING ACTIVITIES OF STUDENTS****Annotation**

This article analyzes the scientific-theoretical and practical management of the subject of normal physiology in higher education institutions to ensure the mechanisms for creating independent learning capacity of students. Improving the appearance of independent learning of students in the modern education system is a strategic task. The study examined the didactic foundations of independent learning, pedagogical conditions and methods of effective organization. It was substantiated that the complex theoretical and practical content of the subject of normal physiology requires a high level of independent learning competence from students.

Keywords: independent learning, normal physiology, competence, interactive methods, higher education, pedagogical technology, educational activity.

**УЛУЧШЕНИЕ МЕХАНИЗМОВ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ
УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТУДЕНТОВ****Аннотация**

В данной статье анализируется научно-теоретическое и практическое управление предметом «нормальная физиология» в высших учебных заведениях с целью обеспечения механизмов формирования у студентов навыков самостоятельного обучения. Улучшение проявления самостоятельного обучения студентов в современной системе образования является стратегической задачей. В исследовании рассмотрены дидактические основы самостоятельного обучения, педагогические условия и методы эффективной организации. Обосновано, что комплексное теоретическое и практическое содержание предмета «нормальная физиология» требует от студентов высокого уровня компетентности в самостоятельном обучении.

Ключевые слова: самостоятельное обучение, нормальная физиология, компетентность, интерактивные методы, высшее образование, педагогическая технология, образовательная деятельность

Kirish

Zamonaviy oliy ta'lim tizimi tubdan yangilanayotgan bir davrda talabalar bilimni faqat auditoriya mashg'ulotlari orqali shakllantirish yetarli emasligi tobora yaqqol namoyon bo'lmoqda. Ta'limning asosiy maqsadi – raqobatbardosh, mustaqil fikrlaydigan va uzluksiz o'rganishga tayyor mutaxassisni tayyorlashdan iborat. Shu sababli talabalarning mustaqil o'quv faoliyatini tashkil etish va uni samarali yo'lga qo'yish dolzarb pedagogik muammo sifatida qaralmoqda.

Normal fiziologiya fani tibbiyot va biologiya yo'nalishlarida fundamental fanlardan biri bo'lib, inson organizmining hayotiy jarayonlarini o'rganadi. Mazkur fan o'zining murakkabligi, ko'p qirrali nazariy tushunchalari va amaliy ahamiyati bilan ajralib turadi. Shu bois, talabalarning ushbu fan bo'yicha chuqur bilimga ega bo'lishi ularning mustaqil ishlash qobiliyatiga bevosita bog'liqdir. Bugungi kunda ta'lim jarayonida mustaqil o'qishning ahamiyati oshib borayotgan bo'lsa-da, uning samarali mexanizmlari yetarli darajada ishlab chiqilmagan. Talabalar ko'pincha mustaqil ishlash jarayonida metodik qo'llanmalar yetishmasligi, motivatsiya pastligi va nazorat tizimining yetarli emasligi sababli qiyinchiliklarga duch keladilar.

Mazkur tadqiqotda bir qator ilmiy metodlardan foydalanildi. Avvalo, pedagogik kuzatuv metodi orqali talabalarning mustaqil o'quv faoliyati jarayonidagi xatti-harakatlari va o'quv motivatsiyasi o'rganildi. Kuzatuvlar normal fiziologiya fanidan dars beriladigan guruhlarda olib borildi. So'rovnoma metodi yordamida talabalar orasida mustaqil o'qishga bo'lgan munosabat, qiyinchiliklar va ehtiyojlar aniqlashtirildi. So'rovnomada 100 nafarga yaqin talaba ishtirok etdi. Natijalar statistik jihatdan tahlil qilindi. Tadqiqotda qiyosiy tahlil metodi ham qo'llanilib, an'anaviy o'qitish usullari bilan innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan mustaqil ta'lim samaradorligi solishtirildi. Bundan tashqari, eksperimental metod yordamida yangi ishlab chiqilgan mexanizmlar sinovdan o'tkazildi.

Rivojlangan davlatlardagi, ta'lim jarayonida mustaqil ta'lim topshiriqlari hamda o'quv topshiriq ishlarni tashkil qilish tizimi (kasbiy ko'nikmalarni rivojlantirish bilan bog'liq muammolar yuzasidan kuzatishlar olib borilgan (Bright Hub Education) Pedagogika fanini o'qitishda kompetensiyaviy yondashuvlar olib borilayotgan oliy ta'lim muassasalarida Pedagogika fanini o'qitishda izlanishlar jahonning yetakchi ilmiy markazlari hamda oliy ta'lim muassasalari, jumladan, University of Pennsylvania, University of California, Northwestern University, Boston University (AQSh); Australian National University (Avstraliya); University of Nice Sophia Antipolis, University of Bordeaux (Fransiya); Oxford University Language Centre (Angliya); Peking University (XXR); Sophia University, University of Tokyo (Yaponiya); Baki Dövlət universiteti (Ozarbayjon); Moskva davlat universiteti, Boshqirdiston davlat universiteti (RF); Qozoq milliy universiteti Qozog'iston, O'zbekistonda olib borilmoqda. Modul-kredit tizimida o'qitish, uni didaktik kasbiy tayyorgarlikka cha bo'lgan kasbiy kompetensiyani rivojlantirish umumiy tamoyillari, Pedagogika fanini o'qitish masalasida dastlabki pragmatik g'oyalar amerikalik faylasuf va pedagog Djon Dyui, Skatkin M.N fanlarni o'qitilishida muammoli o'quv topshiriqlarini tadqiq qilgan. Uning o'quv topshiriqlari tavsifi va tasnifiga doir yondashuvlaridan dunyo miqyosida foydalaniladi. Pedagogik va psixologik talqini bo'yicha Rubenshteyn S.L, metodik amaliyoti bo'yicha Leontev A.N ruhshunoslikdagi sezish, anglash kategoriyalari Ponomarev Ya.A., tadqiqotlarida atroflicha o'rganilgan. Markaziy Osiyo mamlakatlarida pedagogika fanini o'qitish, uni avaylabasrash, milliy qadriyat sifatida ulug'lashga doir ilmiy izlanishlar uzluksiz ravishda olib boriladi. Jahonning yetakchi ilmiy markazlari va oliy ta'lim muassasalari, jumladan, Mugla Üniversitesi (Turkiya), Indiana University (AQSh), Centre of increasing to pedagogical qualification on base Manchesters, Oxfords university (Buyuk Britaniya), Belfield pedagogical university Germany (Germaniya), Научный центр гуманитарных исследований (Rossiya) kabi ko'plab ilmiy markazlarda amalga oshirilmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, talabalar mustaqil o'quv faoliyatini samarali tashkil etish bir qator omillarga bog'liq. Birinchidan, o'quv materialining tuzilishi va taqdim etilish usuli muhim ahamiyatga ega. Agar materiallar tizimli va tushunarli bo'lsa, talabaning mustaqil

o'rganish jarayoni osonlashadi. Ikkinchidan, interaktiv metodlardan foydalanish talabalarning faolligini oshiradi. Masalan, muammoli vaziyatlar, keys-stadi usullari va test topshiriqlari orqali talaba o'z bilimini mustaqil ravishda tekshirib boradi. Uchinchidan, raqamli texnologiyalardan foydalanish mustaqil o'qishni yanada samarali qiladi. Elektron platformalar, video darslar va onlayn testlar talabalarga istalgan vaqtda bilim olish imkonini beradi. Eksperimental natijalar shuni ko'rsatdiki, yangi mexanizmlar joriy etilgan guruhlarda talabalarning o'zlashtirish ko'rsatkichlari 20–30% ga oshgan. Bundan tashqari, ularning fan bo'yicha qiziqishi va motivatsiyasi ham sezilarli darajada ortgan.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, talabalar mustaqil o'quv faoliyatini tashkil etish mexanizmlarini takomillashtirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Normal fiziologiya fani misolida olib borilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, mustaqil ta'limni samarali tashkil etish uchun innovatsion pedagogik yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va tizimli nazorat mexanizmlarini joriy etish zarur. Talabalarda mustaqil o'rganish kompetensiyasini shakllantirish ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduqodirov A.A. (2020). Ta'lim texnologiyalari. Toshkent.
2. Yo'ldoshev J.G. (2019). Pedagogik innovatsiyalar.
3. Ismoilov R.B. (2021). Mustaqil ta'lim nazariyasi.
4. Xodjayev B.X. (2018). Pedagogika nazariyasi.
5. Normatov O. (2021). Tibbiy ta'lim metodikasi.
6. Qodirova M. (2022). Mustaqil ta'limni tashkil etish.
7. Rasulov A.N. (2020). Axborot texnologiyalari.
8. Tursunov S. (2023). Innovatsion metodlar.
9. Mirziyoev Sh.M. (2020). Ta'lim strategiyasi.
10. Karimov I.A. (2017). Yuksak ma'naviyat.